

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПТАХІВНИЦТВА

Бутенко Т.В. - к.е.н., старший викладач, Одеський регіональний інститут стратегічних досліджень НАДУ

Бутенко В.В. - асистент кафедри економічної теорії, Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

Постановка проблеми. Фінансово-господарська діяльність підприємства птахівництва є нежиттєвою без функціонування інвестиційних потоків, джерела формування яких мають власний і залучений характер, тобто без залучення власних і залучених інвестиційних ресурсів. Причому актуальність і проблемність питання формування та ефективного спрямування інвестиційних ресурсів є важливим на будь-якому етапі функціонування птахівничого підприємства: починаючи з етапу створення та закінчуючи його реорганізацією. Відомо, що підприємство, яке формує інвестиційні потоки за рахунок залучених джерел, має більш високий економічний потенціал нарощення свого бізнесу і можливості приросту фінансової рентабельності власних інвестиційних потоків, утім більшою мірою продукує комерційні ризики і загрозу банкрутства, які примножуються при збільшенні питомої ваги залучених ресурсів. Проте, особливості функціонування інвестиційних потоків саме в аграрній сфері та результативність їх спрямування в активи птахівничих підприємств визначають об'єктивну необхідність удосконалення фінансово-кредитних відносин галузі.

Стан вивчення проблеми. Підвищення інвестиційної привабливості підприємств аграрної сфери, зокрема підприємств галузі птахівництва, постійно перебуває в центрі уваги іноземних і вітчизняних учених-економістів, серед яких В.Г.Андрійчук, В.А.Борисова, І.О.Бланк, В.М.Геєць, І.Ю. Гришова, О.М.Галицький, М.Я.Дем'яненко, І.О.Крюкова, Л.М.Кузьменко, М.Й.Малік, Ю.О.Лупенко, О.В.Ніколюк, І.Н.Топіха, П.Т.Саблук, Л.А.Федулова, Т.С.Шабатура та ін.

У сучасній економічній літературі немає єдності у визначенні сутності інвестиційної привабливості та системи її оцінки. Так, М.О.Галицький стверджує, що оцінка інвестиційної привабливості повинна дати відповідь на питання куди, коли і скільки ресурсів може спрямувати інвестор у процесі здійснення інвестицій. [1]. В енциклопедії бізнесмена, економіста, менеджера автори зводять визначення інвестиційної привабливості об'єкта в основному до евристичних методів, пов'язаних з ранжуванням досліджуваних об'єктів на підставі оцінки спеціалістів (експертів) [2]. Тож проблема визначення інвестиційної привабливості підприємств птахівництва є актуальною і потребує подальшого дослідження, а активізація інвестиційного поля аграрної сфери потребує розробки нових інструментів та організаційно-економічних механізмів інвестування, включаючи методичне обґрунтування оцінки інвестиційної привабливості підприємств птахівництва в контексті збалансування їх фінансових інтересів та економічної захищеності.

Завдання та методика досліджень. Основними завданнями статті є аналіз поняття «інвестиційна привабливість підприємства», «інвестиційна привабли-

вість галузі», «інвестиційна привабливість регіону», «інвестиційна привабливість країни» та розроблення окремих аспектів організаційно-економічних механізмів управління інвестиційним потоками різних рівнів у контексті економічної безпеки діяльності підприємств.

Результати досліджень. Однією з найбільш гострих проблем аграрного виробництва залишається підвищення ефективності та розвитку птахівничих підприємств до конкурентного світового рівня. Вирішення означеної проблеми лежить у площині активізації інвестиційного поля аграрної сфери, що визначає різновекторні напрями її реалізації: від нормативного забезпечення, державної підтримки інноваційно-інвестиційних проєктів до дієвих механізмів управління інвестиційними потоками та розробки єдиної концепції економічного піднесення галузі, що дозволить подолати несприятливий інвестиційний клімат.

Поліпшення інвестиційного клімату в аграрній сфері необхідне для того, щоб на етапі стабілізації аграрного виробництва забезпечити підприємства птахівництва необхідними ресурсами для активної їх реструктуризації і на цій основі нарощувати обсяги конкурентної продукції. Підвищувати динаміку аграрного виробництва протягом тривалого часу на сьогоднішньому виробничому потенціалі неможливо через невідповідність його техніко-технологічного рівня вимогам сучасної ринкової конкуренції.[3]

Аналіз наукових досліджень[3-6] показав, що в основному дослідники торкаються питань фінансових інвестицій, хоча необхідність теоретико-методологічного осмислення проблем інвестування в реальний сектор економіки, без якого неможливо досягти стабілізації й подальшого стійкого розвитку економіки в цілому, має стати на першому місці. Потребують уточнення та доповнення науково-методичні підходи щодо розроблення стратегії і тактики інвестиційної діяльності підприємств птахівництва, орієнтованої на залучення й ефективне використання реальних інвестицій. Причому цю проблему неможливо розглядати ізольовано від окремо взятого підприємства, а лише в контексті інвестиційної привабливості країни в цілому, конкретної галузі у межах їх економічної безпеки.

Економічна природа руху інвестиційних потоків зумовлена законами процесів розширеного відтворення і полягає у використанні частини додаткового суспільного продукту для збільшення кількості і якості всіх елементів системи продуктивних сил суспільства.[1] Але перш ніж спрямувати інвестиційні потоки, необхідно вичерпний та комплексний аналіз щодо інвестиційної привабливості підприємства, яка в першу чергу повинна гарантувати економічну безпеку майбутніх обсягів інвестиційних ресурсів та забезпечення нарощення їх ринкової вартості.

В умовах обмеженості ресурсів і гострої конкуренції між підприємствами за одержання більш якісних і дешевих ресурсів, у тому числі і фінансових, на перший план виходить питання про створення в інвесторів представлення про підприємство як привабливий об'єкт інвестування – формування інвестиційної привабливості. Роль визначення інвестиційної привабливості підприємств полягає в тому, що потенційних інвесторів необхідно переконати в доцільності вкладень за допомогою конкретних показників.

Методика вивчення інвестиційної привабливості підприємств птахівництва передбачає визначення сутнісних її характеристик у системі на рівні країни,

галузі, регіону і підприємства, яке є базовою точкою інвестування та реалізації конкретних проєктів. Для стратегічного інвестора не будуть достатньо переконливими аргументи інвестування ресурсів в інвестиційні проєкти, якщо розвиток галузі птахівництва в масштабах національної економіки перебуває в кризовому стані. Також, незважаючи на всю фінансову прибутковість проєкту, ризик політичної і економічної нестабільності в державі зведе нанівець будь-які зусилля із залучення інвестицій в аграрну сферу, зокрема в галузь птахівництва.

В умовах трансформації національної економіки та економічних деформацій, що відчуває аграрне виробництво, визначення інвестиційної привабливості також зазнає різнобічних трактувань з боку наукової спільноти, часто акцентуючи увагу лише на окремих аспектах означеної економічної категорії.

В економічній літературі існують різні підходи до визначення інвестиційної привабливості як сукупності політичних, правових, економічних і соціальних умов, що забезпечують інвестиційну діяльність вітчизняних і закордонних інвесторів. Інвестиційна привабливість країни характеризується:

а) політико-правовим середовищем, що визначається політичною стабільністю суспільства, наявністю і стабільністю нормативної бази підприємницької та інвестиційної діяльності, гарантією рівності форм власності й інвестицій у перехідний період, економічною безпекою та ін.;

б) економічним середовищем (стабільність національної валюти, темпи росту інфляції, режим оподаткування і валютного регулювання, стан фондового ринку і фінансово-кредитної системи, ємність і платоспроможність внутрішнього ринку);

в) ресурсами та інфраструктурою, соціально-культурним середовищем, екологією.

Лебедева В.В. визначає інвестиційну привабливість підприємства як сукупність його кількісних і якісних характеристик, які є підставою для ухвалення рішення про доцільність здійснення або залучення інвестицій, їх обсяг, джерела, структуру, термін інвестування [7].

З точки зору Галицького О.М., інвестиційна привабливість підприємства – це соціально-економічна доцільність інвестування на основі узгодження інтересів і можливостей інвестора та реципієнта інвестицій, яка забезпечує досягнення цілей кожного з них при прийнятному рівні прибутковості й ризику інвестицій [5].

Інвестиційна привабливість підприємства – це його інтегральна характеристика як об'єкта потенційного інвестування з точки зору наявного стану, можливостей розвитку, обсягів і перспектив отримання та розподілу прибутку, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості підприємства, його ділової активності та рентабельності. Вона поєднує у собі дані про ступінь очікуваної доходності, ризикованості та ліквідності потенційного капіталовкладення [6].

Шабатура Т.С.[3] наголошує, що потребує проведення подальших досліджень у напрямі визначення факторів, умов і показників інвестиційної привабливості підприємств птахівництва в контексті його інтегрованості із зовнішніми зв'язками та економічної безпеки, оскільки рівень інвестиційної привабливості підприємства птахівництва визначається задоволенням фінансових, комерційних, організаційних та інших інтересів інвестора щодо конкретного підприємств-

ва, яке може визначатися очікуваною доходністю інвестованих потоків за певного рівня ризику та захисту його капіталу.

Отже, аналіз цих визначень доводить, що економічна природа категорії «інвестиційна привабливість» характеризується своєю еволюцією під впливом кризових явищ світової та національної економікою, що виражається у підвищеній чутливості до захисту комерційних інтересів аграрного бізнесу та зарубіжних інвесторів і формуванні її механізмів через призму економічної безпеки країни, галузі та підприємств птахівництва.

Наказом Міністерства економіки України затверджена методика розрахунку рівня економічної безпеки України, у якій зазначено, що економічна безпека – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави з точки зору забезпечення її сталого розвитку, визначає їхні оптимальні, порогові та граничні значення, а також методи обрахування інтегрального індексу економічної безпеки.[12] Із застосуванням показників наведеної методики можна зробити висновки щодо стійкості національної економіки, окремих її галузей та їх інвестиційного клімату, що, відповідним чином, впливає на інвестиційну привабливість галузі птахівництва та автономних інвестиційних проєктів.

Виходячи з комплексності та системності поняття інвестиційної привабливості підприємств птахівництва, при вивченні основних економічних характеристик у їх змісті необхідно виділити центральні підсистеми механізму формування інвестиційної привабливості птахівничого підприємства як об'єкта спрямування інвестиційних потоків:

- Виробничо-технічна підсистема включає загальні показники підприємства, що характеризують масштаб і рівень використання виробничих потужностей та концентрації виробництва.

- Соціально-економічна підсистема включає показники, що характеризують діяльність підприємства з погляду ринку та задоволення соціальних потреб учасників процесу виробництва. Ці показники характеризують як господарську діяльність підприємства в цілому, так і соціальний аспект. Основними показниками, що характеризують соціально-економічну підсистему, є: середня заробітна плата, чисельність виробничого персоналу, рентабельність, повна собівартість, відпускна ціна, продуктивність праці, фондівдача та залишковий термін служби основних фондів.

- Фінансова підсистема характеризує такі аспекти фінансового стану, як: фінансова стійкість, майнове становище, ліквідність, ділова активність та вірогідність банкрутства. Фінансовими показниками є: коефіцієнт зношення основних засобів, загальний коефіцієнт покриття (поточної ліквідності), коефіцієнт фінансової незалежності, оборотність власного капіталу, коефіцієнт прибутковості активів.

- Систему економічної безпеки, яка базується на показниках очікуваної доходності та ризику формування, нарощення та ефективності розміщення інвестиційних потоків в активах підприємств птахівництва.

Оскільки інвестиційна привабливість підприємства є інтегральним показником, то це викликає складність у виборі системи факторів її оцінки, серед яких: загальна характеристика виробництва; характеристика технічної бази під-

приємства, технології, вартість основних фондів; номенклатура продукції, що випускається; виробнича потужність, можливість нарощування виробництва; місце підприємства в галузі; характеристика схеми управління, чисельність персоналу, його структура, заробітна плата; статутний фонд, власники підприємства, номінал та ринкова ціна акцій, розподіл пакета акцій; структура витрат на виробництво, у т.ч. за основними видами продукції, їхня рентабельність; обсяг прибутку та його використання за звітний період; фінанси підприємств; економіко-географічне положення; галузева приналежність; статус власності; інтелектуальний капітал підприємства; діловий імідж керівництва підприємства; лояльність клієнтів; вартість бренда; положення на ринку; конкурентоспроможність підприємства; оборотність капіталу; фінансова стійкість підприємства; прибутковість (рентабельність) діяльності; платоспроможність і ліквідність; структура активів і капіталу.

Висновки. Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробленні методичних підходів з удосконалення інвестиційного механізму та визначення інвестиційної привабливості підприємств птахівництва (галузі, регіону, країни) з точки зору захищеності комерційних інтересів інвесторів. Тому, досліджуючи підходи до визначення інвестиційної привабливості підприємств птахівництва, необхідно враховувати вплив інвестицій на забезпечення економічного піднесення галузі. Напрямами подальших досліджень є розробка методів оцінки інвестиційної привабливості підприємств птахівництва в контексті економічної безпеки з урахуванням інноваційної складової та специфіки галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Галицький О.М. Наукові підходи розуміння поняття інвестиційних потоків переробних підприємств /О.М.Галицький // Розвиток гуманітарних наук: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Польща, Познань, 27-29 лютого 2012 р. – Польща, Познань, 2012. – Ч. 4. – С. 69-71.
2. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера. – К.: Міжнародна економічна фундація. – 2000. – 706 с.
3. Гришова І.Ю. Шабатура Т.С. Розробка заходів управління ризиками фінансової безпеки підприємств / І.Ю. Гришова, Т.С.Шабатура// Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит. – 2012. – №2(17). – С. 158-166.
4. Галицький О.М. Тенденції відновлення інвестування м'ясопереробної галузі України / О.М.Галицький // Інноваційна економіка: науковий журнал. – 2012. – №5(31). – С. 43-49.
5. Гришова І.Ю. Інвестиційний розвиток м'ясопереробної промисловості України / І.Ю.Гришова, О.М.Галицький // Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії, проблеми, перспективи: VI Міжнародна науково-практична конференція, (Житомир, 26-27 квітня 2012 р.). – Житомир, 2012. – С. 84-85.
6. Крюкова І.О. Формування фінансової безпеки аграрних підприємств/ І.О.Крюкова// Облік і фінанси: науково-виробничий журнал. – №4(58), - 2012. – С.41-44.

7. Лебедева В.В. Управління конкурентною стійкістю аграрних підприємств/ В.В. Лебедева // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії .Вип.2(5) –Т.1. – Полтава:ПДАА.- 2012.- С 139-145.
 8. Сіднева Ж.К. Економічна безпека підприємств харчової промисловості: інноваційний аспект. /Ж.К.Сіднева./ Стан та передумови стійкого розвитку аграрного сектору в умовах трансформаційних процесів у світовій економіці. Колективна монографія. / Під редакцією д.е.н, проф. Нестерчук Ю.О.(Частина 2) – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. – С.93-99.
 9. Лучик М.В., Інтереси аграрних підприємств як фактор їх соціально-економічної безпеки/ М.В.Лучик // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Вип 20. – Том2. - Кам'янець-Подільський - 2012.- С.202-205.
 10. Романова В.В., Формування категорії « економічна безпека»: історичний дискурс./ В.В.Романова// Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Вип20. – Том2. - Кам'янець-Подільський-2012. – С.180-184.
 11. Користін О.Є. Економічна безпека. [Електронний ресурс] / Режим доступу: – <http://pidruchniki.ws/14170120> / [ekonomika teoretichni_zasadi_ekonomichnoyi_bezpeki#127](http://ekonomika.teoretichni_zasadi_ekonomichnoyi_bezpeki#127), вільний
 12. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738, вільний
-